

LATVIJAS PROKURORU ĒTIKAS KODEKSS

Apstiprināts

Ģenerālprokurora padomē 17.06.1998.

Ētikas kodekss nosaka uzvedības pamatprincipus, kuri formulē un aizliedz ar sabiedrības interesēm nesavienojamu rīcību, tā mērķis ir dot saistošas uzvedības rekomendācijas prokuroriem. Par šī kodeksa pārkāpumiem var uzlikt disciplinārsodu, kā arī morālas sankcijas – apspriešana atestācijas komisijā, aizrādījums, publiska atvainošana vai informatīvas vēstules nosūtīšana visām prokuratūras iestādēm.

IEVADS

Ētikas Kodekss nosaka uzvedības pamatprincipus, kuri formulē un aizliedz ar sabiedrības interesēm nesavienojamu rīcību, tā mērķis ir dot saistošas uzvedības rekomendācijas prokuroriem.

Ētikas Kodekss ir izveidots, lai katrs prokurors ievērotu uzvedības pamatprincipus, apzinoties, ka katra atsevišķa prokurora rīcība veido prokuratūras kopējo tēlu sabiedrībā.

Prokuroru Ētikas Kodeksu nevar uzskatīt par visaptverošu uzvedības normu aprakstu. Savā personiskajā un profesionālajā rīcībā prokuroram ir jāvadās arī no vispārējam uzvedības normām. Kodeksa uzdevums ir norādīt uz tiem ētikas normu pamatprincipiem, kuriem ir jāklūst par vadošajiem prokuroru rīcībā.

ĒTIKAS PAMATPRINCIPI

Lai novērstu amata diskreditāciju, prokuroram savā uzvedībā gan darbā, gan ārpus tā jāpilda prokurora dotais Zvērests, jāievēro sekojoši pamatprincipi un ētikas normas:

Patstāvība un neatkarība

1. Prokuroram jābūt patstāvīgam un neatkarīgam sava profesionālā pienākuma izpildē, norobežojoties no personiskajām interesēm vai kādas ārējas ietekmes.
2. Prokuroram jābūt neatkarīgam savos spriedumos, tomēr viņa rīcībai jāsaņemas ar Satversmi un citiem likumiem, normatīviem aktiem, kā arī šī kodeksa pamatprincipiem.
3. Prokurora amats nav savienojams ar piederību pie partijām vai citām politiskajām organizācijām.
4. Prokurors, pildot dienesta pienākumus, nedrīkst vadīties no kādas atsevišķas personas, partijas vai grupas interesēm, pakļauties sabiedrības protestiem vai bailēm no kritikas.

Godīgums, objektivitāte, taisnīgums

1. Prokurors pilda uzliktos pienākumus objektīvi un taisnīgi, ievērojot nevainīguma prezumpciju un personu vienlīdzību likuma un tiesas priekšā, kā arī neizrādot nevienam īpašu labvēlību vai radot nepamatotas privilēģijas.
2. Prokurors nedrīkst ar vārdiem vai rīcību radīt kļūdainu priekšstatu par savu neobjektivitāti vai aizspriedumainību, paust vai atbalstīt uzskatus, kas vērsti uz rases, dzimuma, reliģijas, nacionalitātes, invaliditātes, vecuma, seksuālās orientācijas, mantisko vai sociālo statusu ierobežojumu vai aizskārumu.
3. Prokuroram ir jābūt iecietīgam un pieklājīgam pret apmeklētājiem, lieciniekiem, cietušiem un citiem procesa dalībniekiem, ar kuriem viņi saskaras. Piedaloties lietu izskatīšanā tiesās, prokuroram jārespektē tiesnešu īpašā loma, izturoties pret tiem ar cieņu.
4. Prokuroram jābūt paškritiskam, jāprot atzīt un labot savas kļūdas un atvainoties par neētisku rīcību. Nedrīkst ļaunprātīgi izmantot savu kolēģu vai citu nezināšanu un kļūdas.
5. Prokurors nedrīkst dot solījumus par vēlamu iespējamo rezultātu izskatāmajā lietā.
6. Prokuroram jāvelta visas pūles un zināšanas sava darba pienākuma veikšanai.

Konfidencialitāte

1. Prokurora pienākums ir ievērot konfidencialitāti par informāciju, ko viņš ieguvis, pildot savus profesionālos pienākumus, izņemot gadījumus, kad ar likumu noteiktas tiesības vai pienākums informāciju atklāt.
2. Konfidencialitāte nav tikai informācijas neizpaušana, tā prasa, lai prokurors savu profesionālo pienākumu pildīšanas laikā iegūto informāciju neizmanto ne savās personiskajās interesēs, ne arī pieļautu tās izmantošanu citu personu interesēs.

Profesionālā izaugsme

Prokuroram jā rūpējas par savas profesionālās kvalifikācijas izaugsmi, radošo spēju izkopšanu un profesionālas pieredzes apgūšanu.

Ārpusdarba attiecības

1. Prokuroram jāveido sava ārpusdarba uzvedība tā, lai tā neapkaunotu prokurora vārdu, neradītu šaubas par prokurora objektīvu un godīgu pienākumu pildīšanu.
2. Prokurors nedrīkst pieņemt dāvanu, pakalpojumu vai aizdevumu no tādām personām, kas atrodas prokurora ietekmju sfērā uz lietas izskatīšanas brīdi un kaut kādā veida varētu ietekmēt prokurora darba pienākumu izpildi un lēmuma pieņemšanu.

Prokuroru savstarpējās attiecības un uzvedības pamatprincipi

1. Prokurors nedrīkst diskreditēt vai apvainot savus kolēģus, neatkarīgi no amata pakāpes, no ieņemamā amata, no viņu izcelsmes, sociāla vai mantiskā stāvokļa, rases, nacionālās piederības, invaliditātes, vecuma, dzimuma, attieksmes pret reliģiju un seksuālās orientācijas.

2. Prokuroram jāievēro uzvedības un gērbšanās kultūra. Uzvedībai jāliecina par prokurora korektumu, un apgērbam jābūt kārtīgam, atbilstošam situācijai.

3. Prokurors nedrīkst lietot valodu, žestus un izdarīt darbības, kas var aizskart citas personas cieņu un godu.

4. Prokurora oficiāliem rakstiskiem un mutiskiem paziņojumiem masu informācijas līdzekļos un publiskām uzstāšanās jābūt lietišķām, pārdomātām, apzinoties, ka tās var tikt vērtētas kā prokuratūras viedoklis.

Šī Ētikas Kodeksa pamatprincipi prokuroram ir jāievēro arī privātajā dzīvē, taču tas nevar būt par pamalu, lai nemotivēti iejauktos tajā, vai aizliegtu piedalīties prokuroram sabiedriskos pasākumos.

ĒTIKAS PAMATPRINCIPU PRASĪBU IZPILDE

Lai sabiedrībai būtu vispārēja pārliecība par to, ka prokuroru profesionālās ētikas pamatprincipu neievērošanas gadījumi tiks izskatīti un izvērtēti, prokuroram jābūt gatavam savu uzvedību pamatot kā atbilstošu ētikas pamatprincipiem un motivēti argumentēt ikvienu atkāpšanos no tiem. Ētikas pamatprincipu apzinātu neievērošanu var uzskatīt par prokurora necienīgu uzvedību, kas var būt par iemeslu jautājuma lemlšanai par morālo vai disciplināro atbildību un sodu piemērošanu.

Ētikas Kodeksa pamatprincipu neievērošanas gadījumus izskata prokuratūras Atestācijas komisija, kura izvērtē konkrēto rīcību, tās ietekmi uz prokuratūru, vai visu tiesu varas sistēmu kopumā.

Jebkura fiziska vai juridiska persona var iesniegt iesniegumu vai sūdzību par prokurora pieļautajiem ētikas normu pārkāpumiem prokuratūras iestādēs vai struktūrvienībās.

Minētos iesniegumus vai sūdzības sākotnēji izvērtē attiecīgās prokuratūras iestādes vai struktūrvienības vadītājs, izlemjot jautājumu, vai noticis ētikas pamatprincipu pārkāpums. Konstatējot pārkāpumu, viņš tālāk izlemj jautājumu par soda piemērošanu vai par materiālu nosūtīšanu izskatīšanai Atestācijas komisijai.

Atestācijas komisijas sēdes, kurās liek izskatīti prokuroru ētikas jautājumi, ir atklātas.

Atestācijas komisijas sēžu lēmumi par prokuroru ētikas pamatprincipu pārkāpumiem ir publiski pieejami.

Bez disciplinārsodiem, kuri noteikti "Prokuratūras likuma" 44.p., par Ētikas kodeksa pamatprincipu neievērošanu Atestācijas komisija var piemērot sekojošas morālas sankcijas, kuras izpaužas kā prokurora izturēšanās publisks vērtējums. Atestācijas komisijas lēmums par morālo sankciju piemērošanu prokuroram ir galīgs un nav pārsūdzams.

Morālās sankcijas

1. Apspriešana Atestācijas komisijā.
2. Aizrādījums.
3. Publiska atvainošanās par ētikas pamatprincipu neievērošanu Atestācijas komisijas noteiktā veidā, kuras neizpildīšana var būt par pamatu disciplinārsoda piemērošanai.
4. Informatīvas vēstules nosūtīšana visām prokuratūras iestādēm un struktūrvienībām par ētikas pamatprincipu neievērošanas faktu.

ĒTIKAS KODEKSA JURIDISKAIS STATUSS

Ētikas Kodekss ir koleģiāli izstrādāts un apstiprināts Ģenerālprokurora padomē 1998. gada 17. jūnijā ar lēmumu Nr. 70.